

Proiect “VioGen – RoJust” –

acțiune strategică în scopul implementării efective a standardelor Consiliului Europei privind drepturile omului.

Proiectul VioGen – RoJust vizează îmbunătățirea măsurilor de protecție împotriva violenței domestice și a violenței de gen prin consolidarea capacității autorităților române de asigurare a implementării adecvate a cadrului legislativ privind protecția și nediscriminarea victimelor.

În vederea creșterii accesului specialiștilor la informații relevante în materia violenței domestice și a violenței de gen au fost traduse mai multe hotărâri reprezentative ale Curții Europene a Drepturilor Omului. Traducerea fiecărei hotărâri reprezintă o selecție a paragrafelor relevante privind faptele, încadrarea juridică a acestora, raționamentul CEDO și soluția pronunțată. Versiunile oficiale ale hotărârilor, în limbile în care au fost redactate pot fi consultate pe pagina de internet a CEDO: <https://hudoc.echr.coe.int/>.

Proiectul “VioGen – RoJust” este implementat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, în calitate de Promotor al proiectului, în parteneriat cu: Centrul FILIA, Asociația TRANSCENA, Asociația ANAIS și Asociația GRADO. Proiectul beneficiază de un grant în valoare de aproximativ 732 de mii de euro oferit de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE în cadrul Programului Dezvoltare Locală, administrat de Fondul Român de Dezvoltare Socială.

Conținutul acestui document nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

Pentru informații suplimentare despre proiect, vă rugăm să accesați www.eeagrants.ro și www.frds.ro.

Promotor proiect:

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri proiect:

Traducere realizată de Asociația GRADO
Traducător: Simona-Teodora Săsarman

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA ÎNTÂI

CAUZA M.S. C. ITALIEI

(Cererea nr. 32715/19)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

7 iulie 2022

DEFINITIVĂ

7/10/2022

Art. 3 (material) • Obligații pozitive • Lipsa de diligență din partea autorităților naționale, în timpul unei perioade inițiale, prin intervenirea cu întârziere în aplicarea unei măsuri de protecție, adică la 22 de luni de la atacul realizat de către soțul reclamantei, cu cuțitul, asupra acesteia • Lipsa unei evaluări imediate și proactive a existenței unui risc real și imediat de violență domestică recurentă împotriva reclamantei • Diligența autorităților naționale, în timpul perioadei următoare, în evaluarea lor independentă, proactivă și exhaustivă a riscurilor, le-a determinat să adopte o măsură de protecție, muștrându-l pe soț
Art. 3 (procedural) • Ancheta efectivă • Lipsa de diligență și promptitudine din partea instanțelor naționale, care a avut ca rezultat prescrierea în urma căreia soțul violent s-a bucurat de o impunitate aproape totală • Menținerea unui sistem bazat pe mecanisme de prescriere a infracțiunilor specifice cadrului național, în care prescrierea este strâns legată de acțiunea în justiție, chiar și după deschiderea procedurii • Pasivitatea judiciară incompatibilă cu cadrul legal menționat

Această hotărâre a devenit definitivă în temeiul articolului 44 § 2 din Convenție. Poate face obiectul unei revizui editoriale.

În cauza M.S. împotriva Italiei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția I), într-o cameră compusă din:

Marko Bošnjak, președinte,

Peter Paczolay,

Alena Polackova,

Erik Wennerstrom,

Raffaele Sabato,

Lorraine Schembri Orland,

Davor Derenčinović, judecători,

și Renata Degener, grefier de secție,

având în vedere:

cererea (nr. 32715/19) îndreptată împotriva Republicii Italia, prin care un resortisant al acestui stat, doamna M.S. („reclamanta”) a sesizat curtea la data de 5 ianuarie 2018, în temeiul articolului 34 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”);

decizia de a comunica guvernului italian („Guvernul”) plângerea întemeiată pe articolele 2, 3, 8, 13 și 14 din Convenție,

observațiile părților,

După ce au deliberat în camera de consiliu la 14 iunie 2022,

Pronunță prezenta hotărâre, care a fost adoptată la data respectivă:

INTRODUCERE

1. Cererea se referă la obligațiile pozitive care decurg din articolul 3 din Convenție în contextul violenței domestice. Reclamanta se plânge, în special, de lipsa de protecție și de asistență din partea statului pârât în urma violenței domestice la care a fost supusă de către soțul ei și de nerespectarea garanțiilor procedurale prevăzute la articolul 3, prin prescrierea mai multor infracțiuni, autoritățile acționând fără promptitudinea și diligența cerute.

ÎN FAPT

2. Reclamanta s-a născut în 1962 și locuiește în Tito. A fost reprezentată de doamna R. Forliano, avocat.
3. Guvernul a fost reprezentat de agentul său, domnul L. D'Ascia, consilier de stat.
4. Reclamanta este avocat. La 18 aprilie 2004, ea a depus o plângere penală în care a declarat că a fost agresată de soțul ei.

I. ATACUL DE LA 19 IANUARIE 2007 ȘI PROCEDURILE CONEXE

5. La 19 ianuarie 2007, D.P. s-a dus la biroul reclamantei pentru a discuta despre despărțirea lor. Reclamanta era împreună cu cumnatul ei, L.S., și un coleg care se afla într-o cameră alăturată.
6. În timpul discuției D.P. a încercat să o atace pe reclamantă și l-a rănit cu un cuțit la picior pe L.S., când acesta din urmă intervenise pentru a o apăra pe reclamantă.
7. Reclamanta a fugit și s-a refugiat în camera în care se afla colegul ei.
8. În aceeași seară reclamanta a depus o plângere la secția de poliție.
9. Nu au fost luate măsuri provizorii împotriva lui D.P.
10. La data de 20 ianuarie 2007 carabinieri au sesizat procurorului săvârșirea infracțiunilor de care era acuzat D.P. Au atașat raportul declarațiilor reclamantei, al colegului care fusese prezent în încăperea în timpul agresiunii, ale altor colegi, precum și certificatul medical al lui L.S.
11. Ulterior carabinieri au continuat ancheta asupra faptelor denunțate de reclamantă în plângerile sale din 7 februarie 2007, 24 martie 2007 și 27 aprilie 2007 (a se vedea paragrafele 22-28 de mai jos).
12. La 24 octombrie 2007, procurorul a solicitat judecătorului de cameră preliminară (denumit în continuare „JCP”) trimiterea în judecată a lui D.P. pentru infracțiunile săvârșite la 19 ianuarie 2007 împotriva lui D.S. și a reclamantei.
13. La 8 mai 2008, JCP a programat audierea preliminară pentru 14 octombrie 2008.
14. La 14 octombrie 2008, D.P. a fost trimis în judecată pentru infracțiunile de vătămare corporală împotriva lui L.S., în sensul articolelor 582, 585 și 577 din Codul penal, de purtare ilegală a unui cuțit și pentru rele tratamente aplicate reclamantei, în sensul articolului 572 din codul penal.

15. A fost programată o ședință de judecată pentru data de 23 ianuarie 2009.
16. La șapte ani de la evenimente, la 27 iunie 2014, instanța din Potenza l-a găsit vinovat pe D.P. de infracțiunile pentru care era acuzat și l-a condamnat la un an de închisoare pentru leziunile aduse lui L.S. și la un an de închisoare pentru rele tratamente aduse reclamantei. Le-a acordat lui L.S. și reclamantei despăgubiri care urmau să fie stabilite de o instanță civilă.
17. Instanța a decis ca hotărârea să fie depusă la dosar în termen de șaizeci de zile.
18. La 3 decembrie 2014, reclamanta a solicitat judecătorului să prezinte hotărârea. Această cerere a fost transmisă președintelui instanței și președintelui curții de apel.
19. Hotărârea a fost depusă la dosar aproximativ nouă luni mai târziu, în martie 2015.
20. D.P. a formulat recurs la 23 mai 2015.
21. Reclamanta a făcut apel la Președintele Curții de Apel pentru a solicita ca procedura care era în curs împotriva lui D.P. să fie urgentată din cauza termenului de prescripție.
22. Prima ședință în fața Curții de Apel a fost programată pentru data de 18 februarie 2016. La această dată, unul dintre membrii completului s-a declarat inapt de a fi prezent, iar ședința a fost amânată pentru 10 iunie 2016.
23. Într-o hotărâre din 10 iunie 2016, Curtea de Apel a constatat că faptele penale de care a fost acuzat D.P. fuseseră prescrise la 27 iunie 2015 și 14 iulie 2015. D.P. fiind absent, hotărârea i-a fost comunicată în mai 2017 și a devenit definitivă la 7 iulie 2017.
24. Părțile nu au informat Curtea cu privire la rezultatul procesului civil.

II. PLÂNGERILE DEPUSE ÎNTRE FEBRUARIE 2007 ȘI OCTOMBRIE 2008, ATACUL DIN 7 OCTOMBRIE 2008 ȘI PROCEDURA CONEXĂ

25. La 7 februarie 2007, reclamanta a depus o nouă plângere. Ea a solicitat intervenția autorității judiciare pentru a pune capăt hărțuirii la care o supunea D.P. Ea a susținut că, în urma plângerii pe care o depusese în 2004 și a unei separări în fapt care a durat aproximativ trei luni, ea și soțul ei se împăcaseră. Aceștia erau însă în litigiu în fața instanței civile pentru recunoașterea dreptului de proprietate asupra unor imobile. Reclamanta a susținut că în 2006 soțul ei se mutase într-o casă din mediul rural și îi ceruse să renunțe la procesul civil, amenințându-o cu moartea. Amenințări similare ar fi fost adresate avocatului reclamantei. În plus, pe 12 decembrie 2006, în timpul unei dispute cu D.P. care s-a desfășurat în casa de la țară, D.P. ar fi amenințat-o cu o armă de foc și i-ar fi spart telefonul mobil. În consecință, reclamanta a declarat că a decis să renunțe la acțiunea civilă și să solicite separarea de drept fără a pretinde întreținere. Totuși,

întrucât D.P. dorea să vândă bunurile familiei, reclamanta ar fi decis să inițieze acțiunea civilă pentru a încerca să-l împiedice să procedeze la această vânzare.

26. În aceeași zi carabinieri au adus la cunoștința procurorului plângerea reclamantei, precum și infracțiunile de care era acuzat D.P.

27. La 10 martie D.P. a fost audiat de carabinieri și a confirmat că fusese prezent când reclamanta a fost atacată la 27 octombrie 2006 (a se vedea paragraful 25 de mai sus).

28. La 26 martie 2007, carabinieri au trimis o comunicare către autoritatea judiciară.

29. La 24 martie 2007, reclamanta a depus o plângere suplimentară la plângerea sa. Ea a informat că D.P. o urmărea și stătea în fața casei ei, forțând-o să dormă la părinți. Ea a cerut să i se permită să meargă acasă cu copiii ei și să i se ordone lui D.P. să nu se apropie de ea și de cabinetul ei.

30. La 20 aprilie 2007, reclamanta a cerut ajutorul carabinieri deoarece era hărțuită de D.P.

31. La 27 aprilie 2007, reclamanta a depus o altă plângere penală. Ea a susținut că în ziua precedentă primise amenințări de la o persoană necunoscută în prezența lui D.P. precum și telefoane anonime și că unul dintre copiii ei fusese de asemenea urmărit de D.P. Ea a cerut carabinieri să-l avertizeze pe D.P. să nu o mai hărțuiască și urmărească.

32. La 2 octombrie 2007 reclamanta și-a retras plângerile din 7 februarie 2007 și 27 aprilie 2007. Îi era teamă și spera că acest demers l-ar fi determinat pe D.P. să înceteze hărțuirea.

33. În iunie 2008, reclamanta a introdus o acțiune civilă pentru a-l împiedica pe D.P. să vândă bunurile imobiliare comune și, în iulie 2008, a obținut sechestrul asupra bunurilor.

34. La 16 iunie 2008, reclamanta a depus o plângere cu privire la amenințările pe care le primea în continuare din partea lui D.P.

35. La 19 septembrie 2008 reclamanta a depus o plângere la carabinieri, susținând că D.P. o amenințase verbal și fizic.

36. La 7 octombrie 2008, poliția a fost chemată după ce a fost sesizată în legătură cu un atac în fața unui bar. D.P. o lovide pe reclamantă în cap și în alte părți ale corpului cu un băț. Un martor a confirmat declarațiile reclamantei. D.P. fugise de la locul incidentului. Reclamanta a mers la spital, unde a fost diagnosticată cu traumatism cranian și răni multiple. I-a fost prescris concediu medical de zece zile.

37. La 8 octombrie 2008, secția de poliție din Potenza („questura”) a sesizat autoritatea judiciară despre infracțiunile penale le lui D.P și, având în vedere comportamentul acestuia, a solicitat să

ia în considerare adoptarea unei măsuri de restrângere a libertății acestuia, în vederea protejării reclamantei.

38. Au fost demarate noi proceduri penale.

39. La 21 octombrie 2008, poliția a cerut procurorului să adopte o măsură de protecție („misura cautelare”) pentru D.P. Poliția a subliniat că D.P. fusese violent cu reclamanta: aceasta fusese bătută și supusă amenințărilor și hărțuirii.

40. La 21 noiembrie 2008, JCP l-a dispus pe D.P. în arest la domiciliu. Acesta a considerat că existau cerințe specifice (*esigenze cautelari*) care necesitau privarea de libertate, deoarece D.P. comisese deja alte fapte penale împotriva reclamantei și se înregistrase o escaladare a violenței.

41. În dimineața zilei de 20 februarie 2009, JCP a declarat ineficace măsura arestului la domiciliu din cauza expirării termenelor maxime prevăzute de Codul de procedură penală pentru infracțiuni.

42. În aceeași zi, procurorul a solicitat înlocuirea arestului la domiciliu cu interdicția de ședere în municipiul Potenza și obligația de a se prezenta la poliție. Solicitarea sa era următoarea:

„După ce a constatat că a trecut suficient timp de la aplicarea măsurii de protecție și că cerințele specifice prevăzute în articolul 274 din Codul de procedură penală (CPP) indicate în cererea de aplicare a măsurii din 24 octombrie 2008 au fost reduse;

Având în vedere gravitatea faptelor, consideră totuși necesară impunerea în sarcina suspectului a măsurilor de protecție prevăzute la articolul 307 CPP. Așadar, solicită instanței să înlocuiască actuala măsură a arestului la domiciliu dispusă pentru D.P., cu interdicția de ședere în municipiul Potenza, interdicția de a călători în străinătate și obligația de a se prezenta zilnic (de două ori) la poliția judiciară competentă. ”

43. În aceeași zi, JCP a considerat că cererea era neîntemeiată deoarece nu apăruse niciun nou fapt care să permită să se considere că cerințele specifice care motivau măsura (declarată ineficientă) fuseseră relaxate . Prin urmare, a reclassificat cererea procurorului și a aplicat măsura prin care i se interzicea lui D.P. șederea în municipiul Potenza, dar îl autoriza să participe la audieri.

44. Aproximativ șase ani mai târziu, mai precis la 10 aprilie 2015, instanța l- a declarat pe D.P. vinovat de infracțiunile de care era acuzat și l-a condamnat la șaisprezece luni închisoare, cu suspendare. Cu toate acestea, instanța a constatat că actele de rele tratamente erau prescrise.

45. În urma unui recurs formulat de D.P. la data de 10 martie 2016, Curtea de Apel a declarat că faptele de rele tratamente și cele care intră sub incidența articolelor 610, 612 și 660 din Codul

penal erau prescrise și l-a condamnat pe D.P. la un an și o lună de închisoare numai pentru rănilor provocate reclamantei în timp ce o atacase cu un băț. A precizat că suma care trebuia plătită reclamantei, în calitate de parte civilă, ca despăgubiri pentru prejudiciul suferit, trebuia stabilită de instanța civilă.

46. Curtea de Casație a respins recursul formulat de D.P. la 22 ianuarie 2018.

III. PLÂNGERI DEPUSE ÎN 2010 PENTRU HĂRȚUIRE ȘI EXTORCARE ȘI PROCEDURILE CONEXE

47. La 26 mai 2010, reclamanta a depus o nouă plângere, susținând că era în permanență amenințată și hărțuită de D.P. A relatat un incident care se petrecuse cu câteva zile mai devreme, în timp ce conducea mașina și era însoțită de fiica ei, când fusese urmărită de duba soțului ei și autovehiculul ei fusese lovit de dubă.

48. Reclamanta a depus o nouă plângere la 27 mai 2010, susținând că a fost urmărită și amenințată de D.P. Ea a afirmat, de asemenea, că era posibil ca acesta să fi folosit o armă de foc și că punea presiune asupra ei și o hărțuia prin intermediul apelurilor telefonice anonime.

49. La 2 august 2010, reclamanta a depus o nouă plângere pentru a o completa pe cea anterioară și pentru a oferi poliției o imagine de ansamblu asupra faptelor.

50. La 7 septembrie 2010, reclamanta a depus o altă plângere prin care a susținut că, în timp ce aceasta se afla la volanul mașinii sale, a început să fie urmărită de o dubă, care ar fi putut să-i aparțină lui D.P.

51. A fost demarată o anchetă.

52. La 7 mai 2012, reclamanta a depus o altă plângere, susținând că D.P. a continuat să o amenințe și să o urmărească.

53. La 11 iunie 2012, D.P. a fost muștrat de poliție, în sensul articolului 8 din Decretul legislativ nr.11 din 2009 și i s-a cerut să se respecte prevederile legii. De asemenea el a fost avertizat că, în cazul recidivei, ar fi putut fi adus în fața autorităților judiciare în temeiul art. 612 bis din Codul penal.

54. La 11 iulie 2012, reclamanta a cerut președintelui instanței de judecată să accelereze procedurile în așteptare împotriva lui D.P.

55. La 7 noiembrie 2012, D.P. a fost trimis în judecată pentru faptele de hărțuire și extorcare comise în anul 2010. Prima audiere a avut loc la 23 ianuarie 2013.

56. La 17 februarie 2013 reclamanta și-a reformulat cererea ca procedurile penale în așteptare să fie soluționate cu promptitudine. Ea a depus această cerere la președintele instanței.

57. La 24 septembrie 2013, președintele instanței a solicitat finalizarea de urgență a procedurilor judiciare.

58. Printr-o hotărâre pronunțată la 5 noiembrie 2020, la opt ani de la începerea procesului, instanța l-a condamnat pe D.P. la trei ani închisoare pentru hărțuire și l-a achitat de săvârșirea infracțiunii de extorcare. Potrivit instanței, D.P. a amenințat-o și hărțuit-o pe reclamantă și i-a provocat o stare de anxietate severă și de lungă durată, ceea ce a constituit o amenințare la adresa siguranței reclamantei și a forțat-o să-și schimbe atât stilul de viață, cât și obiceiurile legate de muncă. În special, a urmărit-o, a așteptat în apropierea biroului ei, unde aceasta lucra ca avocat, și în apropierea locuinței ei, situate în centrul orașului și i-a avariat mașina de mai multe ori. Instanța l-a obligat pe D.P. să plătească reclamantei, în calitate de parte civilă, 3.000 de euro ca despăgubire pentru prejudiciul suferit, cu titlu provizoriu, până când instanța civilă avea să se pronunțe definitiv asupra despăgubirii. Potrivit informațiilor primite de către solicitantă, procedura este încă în derulare.

IV. A DOUA PROCEDURĂ DE HĂRȚUIRE

59. Între timp, D.P. și-a ales un nou avocat, al cărui cabinet era situat în aceeași clădire cu biroul reclamantei, care a raportat aceste fapte baroului și a cerut protecție de la poliție.

60. La 12 iulie 2013, reclamanta a depus o plângere, susținând că a fost hărțuită telefonic de fostul ei soț și urmărită în timp ce conducea spre casă. Reclamanta a afirmat că, în ciuda faptului că la 11 iunie 2012 poliția i-a ordonat fostului ei soț să înceteze relele tratamente, ea s-a simțit în pericol în continuare.

61. La 16 iulie 2013 reclamanta a solicitat aplicarea unei măsuri de protecție.

62. La 29 noiembrie 2013, secția de poliție a transmis o comunicare privind infracțiunile de hărțuire comise de D.P. împotriva reclamantei.

63. La data de 17 ianuarie 2017 D.P. a fost trimis în judecată pentru infracțiunea de hărțuire pentru faptele săvârșite în perioada 4 – 20 noiembrie 2013.

64. Pe baza informațiilor primite de Curte, procedura pare să fie încă în curs.

CADRUL ȘI PRACTICA LEGALE INTERNE RELEVANT

(...)

ÎN DREPT

I. DECLARAȚIA UNILATERALĂ A GUVERNULUI

(...)

II. PRIVIND PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

65. Reclamanta a susținut că autoritățile italiene, deși au fost avertizate în mai multe rânduri cu privire la actele de violență ale soțului ei, nu au luat măsurile necesare și adecvate pentru a o proteja împotriva pericolului, pe care ea îl credea a fi real și cunoscut, și că nu au prevenit săvârșirea altor violențe domestice. Ea amintește că mai multe proceduri au fost stinse prin prescripție din cauza duratei lor și că unele sunt încă în curs. Potrivit acesteia, autoritățile nu și-au îndeplinit astfel obligațiile pozitive prevăzute de articolele 2, 3, 8 și 13 din Convenție.

66. Curtea reamintește că nu este limitată de motivele de drept invocate de un reclamant în temeiul Convenției și al Protocoalelor acesteia și că poate decide cu privire la calificarea juridică care trebuie acordată faptelor unei plângeri, examinând-o în baza altor articole sau prevederi ale Convenției decât cele invocate de reclamant (*Radomilja și alții împotriva Croației* [GC], nr. 37685/10 și 22768/12, § 126, 20 martie 2018).

Cu toate acestea, având în vedere jurisprudența sa și natura plângerilor prezentate de reclamantă, Curtea consideră că întrebările ridicate în prezenta cauză trebuie examinate numai din perspectiva obligațiilor pozitive și procedurale prevăzute la articolul 3 din Convenție.

Articolul 3 din Convenție prevede următoarele:

Articolul 3

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante.”

A. Admisibilitate

67. Plângerea nu este în mod vădit nefondată și nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie așadar declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Reclamanta

68. Reclamanta a subliniat în primul rând că Guvernul, în reconstituirea faptelor, a făcut aceeași eroare ca și autoritățile, adică a subestimat pericolul pe care îl reprezenta D.P. și riscurile la care era expusă reclamanta.

69. Reclamanta a explicat că primul set de proceduri pentru agresiunea din ianuarie 2007 a fost stins prin efectul termenului de prescripție. Ea adaugă că procedurile pentru infracțiunile de hărțuire și rele tratamente precum și pentru agresiune din octombrie 2008 au fost stinse de asemenea prin efectul unei prescripții parțiale. Ea amintește că absența procedurilor penale efectuate la timp i-a permis lui D.P. să se simtă liber, să continue să o hărțuiască și să o agrezeze și să o mențină într-o stare constantă de teamă. Ea consideră că condamnările pronunțate într-un termen rezonabil, cel puțin în primă instanță, ar fi putut avea un efect descurajant. De aici concluzionează că depășirea termenului de prescripție în fiecare proces a arătat că comportamentul lui D.P. a continuat să rămână nepedepsit.

70. În ceea ce privește procesul penal care a vizat atacul cu cuțitul pe care l-a suferit în ianuarie 2007, reclamanta a menționat că nu a fost solicitată nicio măsură de protecție.

71. Ea adaugă că judecătorul curții a încălcat Codul de procedură penală depunând hotărârea după zece luni, fără a ține cont de termenul de prescripție care urma să expire.

72. În ceea ce privește al doilea set de proceduri, care a vizat infracțiunile de rele tratamente, hărțuire și atacul din octombrie 2008 săvârșit cu ajutorul unui băț, reclamanta a menționat că imediat după aceea a fost luată o măsură de protecție, dar că a fost de scurtă durată și a fost rapid înlocuită de o măsură mai puțin restrictivă și anume interdicția de a rămâne în municipiul Potenza, care s-a dovedit a fi nepotrivită, deoarece D.P. a continuat să o urmărească și să o amenințe. Ea consideră că o protecție adecvată l-ar fi împiedicat pe D.P. să comită alte fapte penale. Ea susține că autoritățile nu au dat dovadă de diligență în tratarea cauzei ei și că acestea trebuie să fi crezut că ea, în calitate de avocat, nu avea nevoie de o protecție sporită, pentru că putea să se apere singură.

73. În ceea ce privește despăgubirile acordate prin anumite hotărâri, reclamanta a arătat că nicio hotărâre civilă împotriva lui D.P. nu poate fi efectivă, deoarece acesta este liber și astăzi, așa cum este de ani de zile. Ea susține că se teme de represalii din partea lui. Ea amintește că în 2008, singura dată când a început un proces civil împotriva lui D.P. și a obținut un sechestru pe bunuri imobiliare, D.P. a bătut-o grav a doua zi cu un băț.

b) Guvernul

74. Guvernul a solicitat Curții să examineze numai acele proceduri care au fost finalizate, altele fiind încă în așteptare. Potrivit acestuia, deși este foarte regretabil că procedura s-a încheiat prin expirarea termenului de prescripție, reclamanta a primit despăgubiri în calitate de parte civilă.

Mai mult, faptul că judecătorul a pronunțat hotărârea după atât de mult timp se datorează, în opinia Guvernului, dificultății cauzei.

75. În ceea ce privește al doilea proces, Guvernul a arătat că, deși faptele de rele tratamente au fost declarate prescrise, D.P. a fost condamnat la un an și o lună închisoare pentru infracțiunea de vătămare comisă împotriva reclamantei. Acesta adaugă că în 2020 instanța l-a condamnat pe D.P. pentru hărțuire și, prin urmare, D.P. a fost pedepsit.

76. Guvernul a subliniat că, după atacul din 7 octombrie 2008, împotriva lui D.P. a fost aplicată o măsură de protecție și că în 2012 i s-a cerut să nu se mai apropie de reclamantă și să nu o mai hărțuiască. Deoarece D.P. a continuat să o hărțuiască, s-a deschis o nouă procedură de hărțuire.

77. Guvernul a afirmat că statul a făcut tot posibilul pentru a o proteja pe reclamantă și a pedepsi persoana responsabilă pentru actele violente a căror victimă fusese.

2. Motivarea Curții

a) Despre aplicabilitatea articolului 3 din Convenție

78. Curtea reiterează că, pentru a intra în domeniul de aplicare al articolului 3, relele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de gravitate. Aprecierea acestui nivel minim depinde de toate faptele cauzei, în special de natura și contextul tratamentului, durata acestuia, efectele sale fizice și psihice, dar și de sexul victimei și de relația dintre victimă și autorul tratamentului. Relele tratamente care ating un astfel de nivel minim de gravitate presupun de obicei vătămare corporală sau suferințe fizice sau psihice severe. Cu toate acestea, chiar și în absența unui astfel de abuz, atunci când tratamentul umilește sau degradează o persoană, demonstrează o lipsă de respect față de sau diminuează demnitatea umană sau trezește sentimente de teamă, angoasă sau inferioritate ce pot să îi depășească acesteia rezistența morală și fizică, tratamentul poate să fie calificat drept degradant și, prin urmare, se încadrează în domeniul de aplicare al interdicției prevăzute la articolul 3 (*Bouyid împotriva Belgiei* [GC] 23380/09, §§ 86-87, CEDO 2015).

79. Curtea a recunoscut, de asemenea, că pe lângă vătămarile fizice, impactul psihologic constituie un aspect important al violenței domestice (*Valiulienė împotriva Lituaniei*, nr. 33234/07, § 69, 26 martie 2013, și *Volodina împotriva Rusiei* (nr. 2), nr. 40419/19, §§ 74-75, 14 septembrie 2021). Articolul 3 nu se referă exclusiv la provocarea unei dureri fizice, ci și a unei suferințe psihice care este provocată de crearea unei stări de angoasă și stres prin alte mijloace decât prin intermediul faptelor. Teamă de noi atacuri poate fi suficient de gravă pentru a determina victimele violenței domestice să experimenteze suferință și angoasă capabile să atingă pragul minim de aplicare a articolului 3 (a se vedea *Eremia împotriva Republicii Moldova*, nr. 3564/11, § 54), 28 mai 2013, *T.M. și C.M. împotriva Republicii Moldova*, nr.26608/11, § 41, 28 ianuarie 2014, și *Volodina*, citată mai sus, § 75).

80. În prezenta cauză reclamanta a fost supusă de către D.P. la violențe care au fost înregistrate la 8 octombrie 2008 de către spital și de către poliție. A fost lovită la cap și în alte părți ale corpului cu un băț și a suferit traumatisme la cap și multiple răni.

81. Comportamentul amenințător al lui D.P. a făcut-o să se teamă mult timp de repetarea violenței. Nenumăratele plângeri și cereri de protecție adresate autorităților statului reprezintă o dovadă în acest sens. Reclamanta s-a plâns în mai multe rânduri de comportament coercitiv și de control manifestat prin supravegherea deplasărilor sale, hărțuire în afara casei și amenințări.

82. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că tratamentul de care s-a plâns reclamanta a depășit pragul de gravitate prevăzut de articolul 3 din Convenție.

b) Principii generale

83. Curtea reiterează că este de competența autorităților statului să ia măsuri pentru a proteja o persoană a cărei integritate fizică sau psihică este amenințată de faptele criminale ale unui membru al familiei sale sau ale partenerului său (*Kontrová împotriva Slovaciei*, nr. 7510/04, § 49, 31 mai 2007, *M. și alții împotriva Italiei și Bulgariei*, nr.40020/03, § 105, 31 iulie 2012, și *Opuz împotriva Turciei*, nr.CEDO 2009). Amestecul autorităților în viața privată și de familie poate deveni necesar în anumite circumstanțe, pentru a proteja sănătatea și drepturile victimei sau pentru a preveni apariția faptelor penale. În multe cazuri, chiar și în cazul în care autoritățile nu au rămas complet pasive, ele și-au încălcat obligațiile în temeiul articolului 3 din Convenție, deoarece măsurile pe care le-au luat nu l-au împiedicat pe agresor să comită violențe ulterioare împotriva victimei (a se vedea referințele la jurisprudența Curții în hotărârea *Volodina*, citată mai sus, § 86).

84. Din jurisprudență reiese că obligațiile pozitive care revin autorităților în temeiul articolului 3 din Convenție includ, în primul rând, obligația de a institui un cadru legislativ și de reglementare pentru protecție, în al doilea rând, în anumite împrejurări clar definite, obligația de a lua măsuri operaționale pentru a proteja anumite persoane împotriva riscului de tratament contrar acestei prevederi și, în al treilea rând, obligația de a efectua o investigație efectivă a acuzațiilor discutabile de aplicare a unui astfel de tratament. În general, primele două aspecte ale acestor obligații pozitive sunt descrise ca fiind „materiale”, în timp ce al treilea corespunde obligației pozitive „procedurale” care revine statului (*Tunikova și alții împotriva Rusiei*, nr. 55974/16 și alții 3, § 78, 14 decembrie 2021, *Volodina*, citată mai sus, § 77, *X și alții împotriva Bulgariei* [GC], nr 22457/16, § 178, 2 februarie 2021, și *Kurt împotriva Austriei* [GC], nr 62903/15, § 165, 15 iunie 2021, cu jurisprudența citată).

85. Curtea a clarificat recent sfera și conținutul obligației pozitive a statului de a preveni riscul violenței recurente în contextul violenței domestice în cauza *Kurt*, (citată mai sus, §§ 157-189). Acestea pot fi rezumate după cum urmează (ibid., § 190):

a) Autoritățile trebuie să reacționeze imediat la acuzațiile de violență domestică.

b) Atunci când le sunt aduse la cunoștință astfel de acuzații, autoritățile trebuie să stabilească dacă există un risc real și imediat pentru viața victimelor violenței domestice care au fost identificate și, prin urmare, trebuie să efectueze o evaluare autonomă, proactivă și cuprinzătoare a riscurilor. Autoritățile trebuie să țină seama în mod corespunzător de contextul particular al cazurilor de violență domestică atunci când evaluează natura reală și imediată a riscului.

c) Atunci când această evaluare evidențiază existența unui risc real și imediat pentru viața altora, autoritățile sunt obligate să ia măsuri operaționale preventive. Aceste măsuri trebuie să fie adecvate și proporționale cu nivelul de risc identificat.

86. Curtea a examinat această obligație pozitivă – în unele cazuri în temeiul articolelor 2 sau 3 și în alte cazuri în temeiul articolului 8 luat singur sau coroborat cu articolul 3 din Convenție (*Volodina*, citată mai sus). Este de părere că în prezenta cauză trebuie să se țină seamă de concluziile care reies din hotărârea *Kurt* (citată mai sus) în temeiul articolului 2. Prin urmare, Curtea se referă de la bun început la principiile enunțate în această cauză atunci când examinează obligațiile pozitive în temeiul articolului 3.

c) Aplicarea acestor principii la prezenta cauză

87. În primul rând, Curtea observă că, din punct de vedere general, cadrul juridic italian era capabil să ofere protecție împotriva actelor de violență comise de persoane particulare într-o cauză dată. Ea observă, de asemenea, că măsurile juridice și operaționale prevăzute de sistemul legislativ italian au oferit autorităților în cauză o gamă suficientă de opțiuni adecvate și proporționale, având în vedere gravitatea riscului în prezenta cauză.

i. Dacă autoritățile au răspuns imediat la acuzațiile de violență domestică

88. Curtea constată că poliția a reacționat fără întârziere la plângerile depuse de reclamantă din ianuarie 2007 și că a intervenit în timpul episoadelor violente. Fiind informat în mai multe rânduri de polițiști, procurorul a solicitat la rândul său de la JCP, în octombrie 2008, măsura de protecție cerută de poliție și în urma plângerilor au fost efectuate mai multe cercetări, iar măsura arestului la domiciliu a fost apoi înlocuită cu măsura interzicerii rezidenței în municipiul Potenza, din cauza expirării termenelor maxime prevăzute pentru arestul la domiciliu.

89. Curtea consideră că autoritățile au efectuat o evaluare a riscurilor care a fost autonomă, proactivă și exhaustivă, ținând seama în mod corespunzător de contextul particular al cazurilor de violență în familie (a se vedea *Kurt*, citată mai sus, § 190) și că au aplicat o măsură de protecție („misura cautelare”) presupunând existența unui risc real și imediat pentru viața reclamantei, rezultat din escaladarea violențelor comise de D.P. Această măsură a fost înlocuită

ulterior cu interdicția de ședere în municipiul Potenza și obligația de a se prezenta la organul de poliție.

90. De asemenea, Curtea reține că în iunie 2012 D.P. a fost muștrat de poliție, în sensul art.8 din Decretul legislativ nr.11 din 2009, și i s-a cerut să se conformeze legii; avertismentul (care poate fi emis chiar și în lipsa unei plângeri a persoanei hărțuite) are drept consecință majorarea pedepsei și declanșarea din oficiu a procedurii penale pentru o nouă infracțiune comisă de o persoană care a fost muștrată.

91. Curtea consideră că autoritățile au reacționat fără întârziere la acuzațiile reclamantei, au adunat probe și au adoptat măsuri de interdicție și protecție.

ii. Calitatea evaluării riscurilor

92. Curtea reamintește că într-o serie de cazuri, pentru a stabili dacă autoritățile ar fi trebuit să cunoască riscul repetat de acte de violență, a reținut și a luat în considerare următoarele elemente: contextul violențelor; comportamentul făptuitorului și nerespectarea condițiilor unui ordin de protecție (*Eremia*, citată mai sus, § 59); escaladarea violenței care a reprezentat o amenințare continuă la adresa sănătății și siguranței victimelor (*Opuz*, citată mai sus, §§ 135). - 36) și cererile repetate de ajutor ale victimei prin apeluri de urgență, precum și plângeri și cereri formale adresate șefului poliției (*Bălșan împotriva României*, nr. 49645/ 09, §§ 135-136, 23 mai 2017). Unele dintre elementele de mai sus sunt prezente și în circumstanțele acestui caz.

93. Curtea consideră că este necesar să se facă distincția între două perioade distincte: prima care se desfășoară de la 19 ianuarie 2007, ziua înjunghierii, până la 21 octombrie 2008, ziua în care D.P. a intrat în arest la domiciliu și a doua perioadă, de la 21 octombrie 2008 până la depunerea cererii, în anul 2019.

94. În ceea ce privește prima perioadă, Curtea constată că autoritățile nu și-au îndeplinit obligația de a efectua o evaluare imediată și proactivă a riscului de reapariție a violențelor comise împotriva reclamantei și de a lua măsuri operaționale și preventive menite să atenueze acest risc. Într-adevăr, timp de aproximativ treisprezece luni autoritățile nu au luat nicio măsură: D.P. nu a fost arestat, nu a fost aplicată nicio măsură (de precauție sau de protecție), și asta în pofida înjunghierii și a diferitelor plângeri de rele tratamente, hărțuiri și amenințări depuse între timp de către reclamantă (a se vedea paragrafele 25-35 de mai sus).

Curtea reține că, în pofida acestor diverse plângeri, o evaluare inițială a riscurilor a fost efectuată doar în momentul în care s-a solicitat măsura, adică la treisprezece luni de la prima plângere, când au existat semne de escaladare a violenței de către D.P. Trimiterea în judecată a fost solicitată la zece luni de la atac, iar audierea preliminară a avut loc nouăsprezece luni mai târziu. Chiar dacă Curtea nu poate face speculații asupra evenimentelor din 2006, relatate de

reclamantă în plângerile sale, consideră că în această perioadă lungă de timp riscurile de violență recurentă nu au fost evaluate sau luate în considerare în mod corespunzător.

95. În ceea ce privește a doua perioadă, Curtea consideră că autoritățile au efectuat evaluarea riscurilor în mod autonom, proactiv și cuprinzător. Ea observă că polițiștii nu s-au bazat pur și simplu pe relatarea faptelor prezentată de reclamantă, ci că și-au bazat aprecierea pe mai mulți alți factori și probe. Au audiat persoanele direct implicate, adică pe reclamantă și persoanele numite de aceasta, părinții acesteia, precum și martorii episoadelor violente, și au întocmit procese-verbale detaliate ale depozițiilor lor.

În special, poliția a ținut cont de faptul că reclamanta era îngrozită și a fost amenințată. Poliția a remarcat în mod special o serie de alți factori de risc relevanți, și anume actele violente raportate, escaladarea violenței, precum și factorii de stres care au afectat viața în căminul familiei în acea perioadă, cum ar fi separarea și procedurile civile legate de bunuri imobiliare. Ei au cerut o măsură de protecție care a fost aplicată de JCP. Riscurile violenței recurente au fost corect luate în considerare.

96. De asemenea, Curtea reține că procurorii au deschis trei procese penale împotriva lui D.P. pentru infracțiunile de care era acuzat.

97. Prin urmare, Curtea consideră că evaluarea riscurilor efectuată de autorități în această a doua perioadă, care desigur nu a urmat o procedură standardizată, a respectat totuși cerințele de autonomie, proactivitate și exhaustivitate.

iii. Autoritățile au știut sau ar fi trebuit să știe despre existența unui risc real și imediat de violență recurentă pentru reclamantă?

98. În lumina factorilor expuși mai sus, Curtea consideră că autoritățile naționale știau sau ar fi trebuit să știe despre existența unui risc real și imediat de violență recurentă împotriva reclamantei din cauza faptelor comise de D.P. și că aveau obligația de a evalua riscul de repetare a acestora și de a lua măsuri adecvate și suficiente pentru protecția reclamantei.

iv. Autoritățile au luat măsuri preventive adecvate în circumstanțele cazului?

99. În ceea ce privește prima perioadă, Curtea consideră că, pe baza informațiilor care erau cunoscute autorităților la momentul faptelor și care indicau existența unui risc real și imediat de a fi comise noi violențe împotriva reclamantei și având în vedere acuzațiile reclamantei de escaladare a violenței domestice, autoritățile nu au exercitat diligența necesară și au intervenit cu întârziere prin aplicarea unei măsuri de protecție în octombrie 2008, având în vedere faptul că înjunghierea a avut loc în ianuarie 2007 și că între timp au fost depuse alte plângeri. Curtea mai reține că în această perioadă reclamanta a solicitat în repetate rânduri aplicarea unei măsuri

de protecție din cauza hărțuirii la care a supus-o D.P.. În consecință, consideră că în această perioadă autoritățile nu și-au îndeplinit obligația pozitivă în temeiul art. 3 de a proteja reclamanta de violența domestică săvârșită de D.P.

100. În consecință, Curtea consideră, în lumina concluziilor la care a ajuns în paragraful 94 de mai sus, că în această perioadă a existat o încălcare a articolului 3 din Convenție sub aspectul său material.

101. În ceea ce privește a doua perioadă, Curtea concluzionează că autoritățile au dat dovadă de diligență deosebită necesară. Acestea au efectuat o evaluare independentă, proactivă și exhaustivă a riscurilor, al cărei rezultat i-a determinat să adopte o măsură de protecție și să-l mustre pe D.P. (a se vedea paragrafele 35, 43 și 53 de mai sus). Astfel și-au îndeplinit obligația pozitivă în temeiul articolului 3 din Convenție, de a proteja reclamanta de violența domestică săvârșită de D.P.

102. În lumina concluziilor la care a ajuns în paragraful 101 de mai sus, Curtea concluzionează că în această a doua perioadă nu a existat nicio încălcare a articolului 3 din Convenție sub aspectul său material.

v. Obligația de a efectua o investigație efectivă

1) Principii generale

103. Curtea reiterează că obligația de a efectua o investigație efectivă a tuturor actelor de violență în familie este un element esențial al obligațiilor pe care articolul 3 din Convenție le impune statului. Pentru a fi eficientă, o astfel de investigație trebuie să fie promptă și minuțioasă; aceste cerințe se aplică procedurii în ansamblu, inclusiv în timpul fazei de judecată (*M.A. împotriva Sloveniei*, nr. 3400/07, § 48, 15 ianuarie 2015, și *Kosteckas împotriva Lituaniei*, nr. 960/13, § 41, iunie 13, 2017).

104. Cu toate acestea, obligația de a efectua o investigație efectivă este o obligație de mijloace și nu de rezultat. Nu există nici un drept absolut ca o anumită persoană să fie urmărită sau condamnată, în cazul în care nu au existat eșecuri din culpă în eforturile de a-i obliga pe autorii infracțiunilor penale să răspundă pentru faptele lor (*A, B și C împotriva Letoniei*, nr. 30808/11, § 149, 31 martie 2016, și *M.G.C împotriva României*, nr.61495/11, § 58, 15 martie 2016).

105. Curtea reiterează că, printre elementele care caracterizează o investigație efectivă în temeiul articolului 3 din Convenție, este esențial faptul că procedurile judiciare nu sunt supuse niciunui termen de prescripție. De asemenea, arată că a susținut deja că acordarea unei amnistii sau a grațierii nu trebuie tolerată în cazurile de tortură sau rele tratamente aplicate de agenți ai statului (*Mocanu și alții împotriva României* [GC] , nr. 10865/09 și altele 2, § 326, CEDO

2014 (extrase)). Acest principiu a fost extins și asupra actelor de violență administrate de persoane (*E.G. împotriva Republicii Moldova*, nr. 37882/13, § 43, 13 aprilie 2021, și *Pulfer împotriva Albaniei*, nr. 31959/13, § 83, 20). noiembrie 2018; a se vedea, de asemenea, pentru impunitatea rezultată prin intervenția prescripției, *İbrahim Demirtaş împotriva Turciei*, nr. 25018/10, § 35, 28 octombrie 2014).

106. Curtea a reținut că nu se poate considera că obligațiile procedurale care decurg din articolele 2 și 3 au fost îndeplinite atunci când o anchetă a trebuit să fie încheiată ca urmare a prescrierii răspunderii penale din cauza inactivității autorităților (*Aviz consultativ privind aplicabilitatea termenului de prescripție a urmăririi penale, condamnări și pedepse pentru infracțiuni care constituie, în fond, acte de tortură*[GC], cererea nr.P16-2021-001, Curtea de Casație a Armeniei, § 60, 26 aprilie 2022 și cauzele citate acolo).

107. Astfel, Curtea a constatat o încălcare a garanțiilor procedurale ale articolului 3 în cazurile în care termenul de prescripție s-a aplicat deoarece autoritățile nu au acționat cu promptitudinea și diligența necesare (a se vedea, *inter alia*, *Bati și alții împotriva Turciei*, nr. 33097/96 și 57834/00, §§ 97 și 145-147, CEDO 2004-IV (extrase), *Abdülsamet Yaman*, citată mai sus, § 59, *Yeşil și Sevim împotriva Turciei*, nr. 34738/04, §§ 38-42, 5 iunie 2007, *Erdoğan Yılmaz și alții împotriva Turciei*, nr.19374/03, § 57, 14 octombrie 2008, *Erdal Aslan împotriva Turciei*, nr.2 decembrie 2008, *Pădureț împotriva Moldovei*, nr.33134/ 03, § 75, 5 ianuarie 2010, *Karagöz și alții împotriva Turciei*, nr. 14352/05 și alții 2, §§ 53-55, 13 iulie 2010, *Savin împotriva Ucrainei*, Nr. 34725/08, §§ 70- 71, 16 februarie 2012, *Uğur împotriva Turciei*, nr. 37308/05, § 105, 13 ianuarie 2015, și *Barovov împotriva Rusiei*, nr. 9183/09, § 42, 15 iunie 2021).

108. Mai mult, în cazul în care ancheta oficială a dus la demararea acțiunii în fața instanțelor naționale, întreaga procedură, inclusiv faza de judecată, trebuie să îndeplinească cerințele articolului 3 din Convenție (*M.C. și A.C. împotriva României*, nr. 12060/12). , § 112, 12 aprilie 2016). Deși nu există o cerință absolută ca toate urmărirea penale să ducă la o anumită condamnare sau sentință, instanțele naționale nu ar trebui în niciun caz să fie pregătite să permită nepedepsirea vătămarilor corporale și mentale grave sau să pedepsească infracțiunile grave cu sentințe excesiv de blânde (*Sabalić împotriva Croației*, nr.50231/13, § 97, 14 ianuarie 2021).

2) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

109. Curtea a stabilit mai sus (a se vedea paragraful 99 de mai sus) că autoritățile erau conștiente de violența la care a fost supusă reclamanta. Afirmațiile reclamantei au fost coroborate de probe, în special de rapoarte medicale, care se constituie într-o plângere discutabilă de rele tratamente, ceea ce a dat naștere la obligația autorităților de a efectua o anchetă în conformitate cu cerințele articolului 3 din Convenție (*Volodina*, citată mai sus, § 93).

110. Ca răspuns la acuzațiile de agresiune, hărțuire, amenințări și rele tratamente formulate de reclamantă, au fost deschise patru anchete de către autoritatea judiciară. Curtea reține că, în ceea ce privește prima anchetă privind atacul din ianuarie 2007, D.P. a fost trimis în judecată în octombrie 2008, adică la douăzeci și unu de luni de la evenimente, iar condamnarea în primă instanță a fost pronunțată în iunie 2014, adică la șapte ani de la fapte, dar că a fost înregistrată abia în martie 2015. În iunie 2016, Curtea de Apel a declarat că faptele penale de care era acuzat D.P. erau prescrise. În ceea ce privește a doua cercetare pentru plângerile depuse în perioada februarie 2007 – octombrie 2008 și pentru leziunile suferite în timpul atacului din octombrie 2008, Curtea reține că hotărârea în primă instanță a fost pronunțată în aprilie 2015 și că D.P. a fost condamnat exclusiv pentru leziunile cauzate reclamantei, faptele de rele tratamente fiind prescrise. În martie 2016, Curtea de Apel a declarat ca celelalte delictе sunt prescrise, cu excepția vătămărilor.

În ceea ce privește a treia cercetare pentru plângerile depuse în 2010, Curtea reține că D.P. a fost trimis în judecată în 2012 și că hotărârea judecătorească a fost pronunțată la 5 noiembrie 2020, la zece ani de la evenimente. În sfârșit, în ceea ce privește ultima anchetă pentru hărțuire, pentru faptele denunțate în 2013, D.P. a fost trimis în judecată patru ani mai târziu, iar procedura este încă în derulare în fața instanței.

111. Curtea este de părere că, în soluționarea judiciară a cazurilor de violență împotriva femeilor, este în sarcina autorităților naționale să țină seama de situația de precaritate și de vulnerabilitate deosebită, morală, fizică și/sau materială, a victimelor și să evalueze situația în consecință, cât mai curând posibil. Curtea nu este convinsă că în prezenta cauză autoritățile au manifestat vreo dorință reală de a-l trage la răspundere pe D.P. Dimpotrivă, Curtea consideră că, după intervențiile polițiștilor și ale procurorilor care au dat dovadă de diligența deosebită cerută, instanțele naționale nu și-au respectat obligația de a se asigura că D.P., acuzat de vătămare, rele tratamente, amenințări și hărțuire, este judecat cu promptitudine, neputând să beneficieze astfel de expirarea termenului de prescripție.

112. În împrejurările cauzei, nu se poate afirma că autoritățile italiene au acționat cu promptitudinea și diligența cerute. Rezultatul acestui eșec este faptul că D.P. s-a bucurat de o impunitate aproape totală (a se vedea, printre alte autorități, *İbrahim Demirtaş* citat mai sus § 35, *Beganović împotriva Croației*, nr. 46423/06 §§ 85-87, 25 iunie 2009, *Valiulienė*, citată mai sus, §§ 85 la 86 și, în ceea ce privește articolul 2, *Alikaj și alții împotriva Italiei*, nr.13423/09, §§ 98 la 101, CEDO 2013).

113. În opinia Curții nu se poate considera că scopul protecției efective împotriva relelor tratamente, inclusiv a violenței domestice, a fost atins atunci când procesul penal este încheiat pe motivul prescrierii faptelor, dacă la originea prescrierii este eșecul autorităților, așa cum s-a demonstrat mai sus (*Valiulienė*, citată mai sus, § 85). Din acest punct de vedere, consideră că

infracțiunile legate de violența în familie, chiar dacă sunt săvârșite de persoane fizice, trebuie să figureze printre cele mai grave. Jurisprudența Curții consideră că este incompatibil cu obligațiile procesuale care decurg din articolul 3 ca cercetările asupra acestor infracțiuni grave să se încheie prin efectul prescripției datorate inactivității autorităților (în ceea ce privește acordarea amnistiei în cazul violențelor sexuale comise de persoane fizice, a se vedea *E.G. împotriva Republicii Moldova*).

114. Curtea remarcă faptul că GREVIO, în raportul său privind Italia, a subliniat faptul că întârzierile în proceduri duc la prescrierea unui număr semnificativ de cauze și că sunt inițiate proceduri îndelungate și pentru infracțiuni minore, cum ar fi amenințările și vătămările ușoare (vezi paragraful 79 de mai sus).

115. Curtea reține, de asemenea, că, după cum s-a arătat mai sus (a se vedea paragraful 77), legislația națională alternează de mulți ani între diferite regimuri de prescriere în materie penală, care în Italia prezintă caracteristici specifice (privind particularitățile remarcate de CJUE, a se vedea paragrafele 79 și 82 de mai sus) prin faptul că funcționează în continuare, chiar dacă a fost intentată acțiunea penală. În special, după adoptarea, prin Legea nr. 3 din 2019, a unor prevederi de limitare a prescrierii în cursul procesului, ceea ce ar fi putut constitui un pas înainte în soluționarea problemelor legate de prescrierea delictuală, Legea nr. 134 din 2021 prevede din nou stingerea infracțiunilor atunci când recursurile și casarea nu sunt pronunțate în termene prestabilite (a se vedea paragraful 71 de mai sus).

116. În aceste împrejurări, Curtea reafirmă că este de competența statului să își organizeze sistemul judiciar astfel încât să permită instanțelor sale să îndeplinească cerințele Convenției, în special cele prevăzute în obligațiile care decurg din articolul 3 din Convenție. Ea observă cu îngrijorare consecințele combinate ale particularităților sistemului italian de prescriere și ale întârzierilor în proceduri și împărtășește îngrijorarea GREVIO că acești factori conduc la prescrierea unui număr semnificativ de cazuri și din domeniul violenței domestice, de exemplu rele tratamente, hărțuire și violență sexuală (a se vedea paragraful 79 de mai sus).

117. Subliniind încă o dată diligența deosebită necesară în tratarea plângerilor de violență domestică, Curtea consideră că particularitățile actelor de violență domestică, așa cum sunt recunoscute în introducerea Convenției de la Istanbul, trebuie luate în considerare în contextul procedurilor interne.

118. Curtea reiterează că se așteaptă ca statele să fie cu atât mai severe când îi pedepsesc pe cei vinovați de violență în familie, deoarece miza nu este doar problema răspunderii penale individuale a făptuitorilor: astfel, autoritățile judiciare interne nu trebuie în niciun caz să dea dovadă că ar fi dispuse să permită ca atacurile asupra integrității fizice și morale a persoanelor să rămână nepedepsite. De asemenea, este de datoria statului să lupte pentru ca agresorii să nu

aibă sentimentul că beneficiază de impunitate și să mențină încrederea și sprijinul publicului în statul de drept, pentru a preveni orice aparență de toleranță sau de coluziune a autorităților în ceea ce privește actele de violență (*Okkali împotriva Turciei*, nr. 52067/99, § 65, CEDO 2006-XII (extrase)).

119. Având în vedere cele de mai sus, Curtea apreciază că în prezenta cauză, pe de o parte din cauza modului în care autoritățile interne, pe baza mecanismelor de limitare a infracțiunilor specifice cadrului național, au menținut un sistem în care prescripția este strâns legată de acțiunea în justiție, chiar și după punerea în mișcare a acțiunii, (a se vedea paragrafele 68-77 de mai sus), și - pe de altă parte - a faptului că au desfășurat acțiuni penale cu o pasivitate judiciară incompatibilă cu cadrul legal menționat, nu se poate spune că au îndeplinit cerințele articolului 3 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *W. împotriva Sloveniei*, nr. 24125/06, §§ 66-70, 23 ianuarie 2014, *P.M. împotriva Bulgariei*, nr. 49669/07, § § 65-66, 24 ianuarie 2012, și *M.C. și A.C.*, citată mai sus, §§ 120-125).

120. În consecință, concluzionează că această dispoziție a fost încălcată sub aspectul său procedural.

III. PRIVIND PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 14 DIN CONVENȚIE COROBORAT CU ARTICOLUL 3

121. Invocând articolul 14 din Convenție coroborat cu articolul 3, reclamanta a susținut că lipsa protecției legislative și a unui răspuns adecvat din partea autorităților la acuzațiile de violență domestică formulate de ea, a echivalat cu o discriminare de tratament bazată pe sex. Articolul 14 din Convenție prevede următoarele:

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

A. Argumentele părților

122. După ce a detaliat toate legile privind lupta împotriva violenței domestice din Italia, Guvernul subliniază că nu există o practică caracterizată prin indiferență și abuz față de femei deoarece, conform datelor statistice precise și de încredere, Italia este una dintre țările europene cu cel mai mic număr de cazuri de feminicid și că este cea mai avansată țară în lupta împotriva violenței împotriva femeilor.

123. Potrivit Guvernului, nu există nicio dovadă că autoritățile interne au trecut cu vederea plângerile reclamantei din cauza sexului ei. De asemenea, autoritățile naționale nu au dat dovadă de nicio formă de indulgență față de D.P.

124. Potrivit Guvernului, reclamanta nu ar fi dovedit că, dacă atacatorul ar fi fost o femeie, procedura judiciară ar fi fost accelerată.

125. Reclamanta a pretins că este victima unei încălcări a articolului 14 în calitate de femeie și avocat. Ea crede că autoritățile au fost mai puțin sânguincioase în tratarea cauzei ei, pentru că trebuie să fi crezut că, fiind avocată, se putea apăra singură. Ea susține că unica măsură de protecție aplicată lui D.P. nu ar fi avut niciun efect în cazul lui.

B. Motivarea Curții

126. Principiile relevante, expuse mai întâi în cauza *Opuz* (citată mai sus, §§ 184-91), au fost concretizate în cauza *Volodina* (citată mai sus, §§ 109-114) și pot fi rezumate după cum urmează:

(a) O diferență de tratament între persoane aflate în situații similare sau comparabile este discriminatorie dacă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă;

b) O politică generală care are efecte dăunătoare disproporționat asupra unui anumit grup poate fi discriminatorie chiar dacă nu vizează în mod specific acel grup și dacă nu există nicio intenție discriminatorie. Discriminarea poate rezulta și dintr-o situație de fapt;

c) Violența împotriva femeilor, inclusiv violența domestică, este o formă de discriminare împotriva femeilor. Nerespectarea – chiar și involuntară – de către un stat a obligației sale de a proteja femeile împotriva acestei violențe, echivalează cu o încălcare a dreptului acestora la protecție egală din partea legii;

(d) O diferență de tratament menită să asigure egalitatea materială între sexe poate fi justificată și chiar impusă;

e) Odată ce reclamanta a demonstrat existența unei diferențe de tratament, este sarcina statului pârât să demonstreze că această diferență a fost justificată. Dacă se constată că violența domestică afectează în mod disproporționat femeile, statului îi revine sarcina să arate ce măsuri de remediere a luat pentru a aborda dezavantajele asociate genului;

(f) Tipurile de elemente capabile să mute sarcina dovezii în detrimentul statului pârât în astfel de cazuri nu sunt predeterminate și pot varia. Aceste elemente pot fi extrase din rapoarte ale organizațiilor neguvernamentale sau ale observatorilor internaționali precum CEDAW, sau din datele statistice ale autorităților sau instituțiilor academice care arată că (i) violența domestică

afectează în principal femeile și că (ii) atitudinea generală a autorităților – care se manifestă, de exemplu, prin modul în care sunt tratate femeile în secțiile de poliție atunci când raportează cazuri de violență domestică, sau prin pasivitatea justiției când trebuie să ofere protecție efectivă femeilor care sunt victime ale acesteia – a creat un climat propice pentru această violență; Și

(g) Dacă se stabilește existența unui prejudiciu structural masiv, reclamanta nu trebuie să demonstreze că victima a fost și ținta unui prejudiciu individual. În cazul în care, pe de altă parte, nu există dovezi suficiente cu privire la caracterul discriminatoriu al legislației sau practicilor oficiale, ori ale efectelor lor discriminatorii, acuzația de discriminare nu poate fi fundamentată decât prin dovedirea părtinirii funcționarilor responsabili de cazul victimei. În lipsa unor astfel de probe, faptul că nu au fost respectate toate sancțiunile sau măsurile dispuse sau recomandate în cazul individual al victimei, nu reprezintă în sine o aparență de intenție discriminatorie pe criterii de sex.

127. În prezenta cauză, Curtea reține că reclamanta a fost în mod repetat victima violenței săvârșite de D.P. și că autoritățile aveau cunoștință de aceste fapte și au efectuat mai multe anchete.

128. În cauza *Talpis* (citată mai sus, § 141-149), Curtea a constatat că violența domestică a afectat în principal femeile și că pasivitatea generalizată și discriminatorie a justiției italiene a creat un climat propice unei astfel de violențe.

129. Curtea constată că, începând cu anul 2017 și de la adoptarea Hotărârii *Talpis*, citată mai sus, Italia a luat măsuri pentru punerea în aplicare a Convenției de la Istanbul, demonstrând astfel voința sa politică reală de a preveni și combate violența împotriva femeilor. După cum arată Guvernul, o serie de reforme legislative succesive deja adoptate din 2008 (în special introducerea măsurilor de protecție împotriva abuzului în familie, infracțiunea de hărțuire, circumstanțe agravante pentru infracțiuni împotriva persoanelor și minorilor, măsura îndepărtării de urgență din domiciliul familial) au creat un set vast de reguli și mecanisme care întăresc capacitatea autorităților de a-și însoți intențiile de acțiuni concrete care vizează încetarea violenței. Ulterior au fost adoptate și alte măsuri legislative în materie penală și civilă.

130. Având în vedere acest lucru, Curtea consideră util să sublinieze că o parte din împrejurările prezentei cauze se încadrează într-o perioadă anterioară reformelor pe care se bazează Guvernul (*Halime Kılıç împotriva Turciei*, nr. 63034/11, § 116, 28 iunie 2016).

131. Curtea nu este convinsă că reclamanta a reușit să aducă probe *prima facie* ale inacțiunii generale a instanțelor în a oferi protecție efectivă femeilor victime ale violenței domestice (a se vedea *A. împotriva Croației*, nr. 55164/08, § 97). , 14 octombrie 2010) sau ale caracterului discriminatoriu al măsurilor sau practicilor adoptate de autorități împotriva sa. Nu a furnizat date statistice sau observații din partea organizațiilor neguvernamentale.

132. De asemenea, reclamanta nu susține că anchetatorii au căutat să o descurajeze de la urmărirea penală a lui D.P. sau din a depune mărturie împotriva lui, nici nu au încercat să o oprească din a depune plângerile prin care a cerut protecție împotriva presupuselor violențe (*A. împotriva Croației*, citată mai sus, § 97, și, dimpotrivă, *Eremia*, citată mai sus, § 87, și *Munteanu împotriva Republicii Moldova*, nr 34168/11, § 81, 26 mai 2020). Dimpotrivă, aceștia au raportat în repetate rânduri procurorilor situația persoanei în cauză și au solicitat adoptarea măsurilor de protecție.

133. Curtea consideră că, dacă a concluzionat că autoritățile naționale nu au tratat cazul reclamantei cu nivelul de diligență cerut de articolul 3 din Convenție în prezenta cauză, nu există nicio dovadă care să demonstreze că autoritățile sesizate de cazul reclamantei ar fi acționat într-o manieră discriminatorie sau cu intenția de a o discrimina (a contrario *Talpis*, citată mai sus, §§ 141-149). Curtea reamintește că poate exista o încălcare a articolului 14 doar în cazul unor eșecuri generalizate care rezultă dintr-un eșec clar și sistemic al autorităților naționale de a aprecia gravitatea, amploarea și efectul discriminatoriu pe care îl are asupra femeilor problema violenței domestice.

134. În consecință, Curtea concluzionează că deficiențele reclamate în prezenta cauză își au originea într-o pasivitate din partea autorităților, și deși sunt cu siguranță reprobabile și contrare articolului 3 din Convenție (a se vedea paragrafele 199 118-119 de mai sus), nu pot fi considerate în sine ca indicând o atitudine discriminatorie din partea autorităților (a se vedea punctul 157 litera (g) de mai sus).

135. Luând în considerare toate informațiile de care dispune și în măsura în care este competentă să examineze acuzațiile formulate, Curtea nu constată nicio aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate de Convenție sau de protocoalele acesteia. Rezultă că această plângere este vădit nefondată și că trebuie respinsă, în temeiul articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

IV. PRIVIND APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

(...)

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Respinge declarația unilaterală a Guvernului;
2. Declară plângerea cu privire la articolul 3 admisibilă, iar restul plângerii inadmisibilă;
3. Hotărăște că a existat o încălcare a articolului 3 din Convenție sub aspectul său material în ceea ce privește perioada cuprinsă între 19 ianuarie 2007 și 21 octombrie 2008;

4. Susține că nu a existat nicio încălcare a articolului 3 din Convenție sub aspectul său material în ceea ce privește restul perioadei;

5. Susține că a existat o încălcare a articolului 3 din Convenție sub aspectul său procedural;

6. Hotărăște că nu este necesar să se examineze plângerile formulate în temeiul articolelor 8 și 13 din Convenție;

7. Hotărăște

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume:

i. 10.000 EUR (zece mii euro), plus orice sumă care poate fi datorată de reclamantă cu titlu de impozit, pentru prejudiciu moral;

ii. 18,95 EUR (optsprezece euro și nouăzeci și cinci de cenți), plus orice sumă datorată de către reclamantă cu titlu de impozit, pentru cheltuieli de judecată;

(b) că de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilitații de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

8. Respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere..

Întocmită în limba franceză, apoi comunicată în scris la 7 iulie 2022, în temeiul art. 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Renata Degener

Președinte

Marko Bošnjak

Grefier

Date de contact Proiectul „VioGen – RoJust”

Adresă: Intrarea Camil Petrescu, nr. 5, Sector 1, București

Telefon: +40 21 313 0059

Mail: secretariat@anes.gov.ro

Mai multe informații despre proiect pot fi accesate la următoarele linkuri:

<https://anes.gov.ro/viogen-rojust/>

<https://www.facebook.com/egalitadedesanse>